

NOVA PRAVA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Gradišče št. 7, levo. Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.
Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: Mesečno 4 K, četrletno 12 K, polletno 24 K in celoletno 48 K. — Inserati po dogovoru.

Zlate besede.

V članku „Kako sodijo o nas v Parizu“ smo čitali zlate besede. Prav govore, obsojajoč našo valuto! Nam ni treba ne dinarjev, ne vinarjev, temveč nov jugoslovanski denar s svojo vrednostjo, kakor poštene hiše ne boš zidal z ostanki stare bajte. Naši zastopniki v Beogradu pa so preveč zaverjeni v stare srbske in avstro-ogrske parlamentarne spletke in mislijo le na zavlačevanje, mesto na resno delo za bodočnost. Govoriti na shodih, hujskati po strankinem listu in vlagati interpelacije je seveda lažje, kakor delati postavbe in skrbeti za skupno povzdigo države. Nikjer ne čitamo, kako treba urediti železniško omrežje, da se dvigne promet, ki bi nam dovažal potrebni stavbni material za mesta; kako treba izrabiti državne gozde, v katerih gnije na tisoče kubikov lesa; nikdar nismo čuli v zbornici, kako treba ustanoviti razne rudnike, da dobimo železo, premog, petrolej, baker in druge podzemne zaklade za moderno industrijo. Čehi so v poldrugem letu prevzeli 3/4 vse bivše avstrijske industrije, pri nas tiste tovarne in še te, kar jih imamo, prehajajo v židovske roke. Pri Kamniku imamo kredo, ob Idriji cement in marmor, nad Ljubljano premog, v Bohinju železo, na Dolenjskem je svet za peso in zemlja za lončarstvo, pa nihče se ne gane! Posamezniki ne morejo, posojilnice in banke samo veržijo — pa pride žid ali tujec sploh, pokupi podjetje in na njem je on za gospodarja, naš človek pa za delavca. In potem vpijejo!

In kdo je tega kriv? Naše humanistične šole, ki uče mladino grške „modrosti“, mesto da jo uče moderno delati, gospodariti in gospodinjiti! Iz našega slovstva se ljudstvo ne nauči ničesar: povesti, pesnice, kritika leposlovnih del, to je v naših mesečnikih, a nikoli se ne poučuje ljudstvo o moderni industriji, rudarstvu, plavžarstvu, stavbarstvu, izdelovanju orodja, raznih vsakdanjih potrebščin. Imamo železnice, pa ne znamo delati ne tračnic ne strojev; imamo ceste, pa

jih ne znamo popravljati; rabimo milo, klej, kredo, razna oblačila, platno, pa ga ne izdelujemo. Čemu ne organizira država platnarstva: najprej treba navaditi ljudi, da se sadi lan in ob enem se preskrbe statve in prejci; čemu ni sladkornih tovarn: najprej se odbere primeren svet za peso in potem se zgradi tovarna; isto velja za klobučarstvo, slamnikarstvo, svilo, bombaž. Tukaj naj delajo naši zastopniki postavbe, skrbe za praktično strokovno šolstvo, regulirajo najvode za poceni promet itd. Pa vsega tega ne vidimo; saj še ustave nismo zmašili, še manj kaj družega! V prejšnjih časih smo imeli po ministrstvih strokovnjake - referente, ki so vsak zakon speljali do zadnje pičice; danes vržejo naredbo med svet, ljudstvo se bega, uradi pa se smešijo, ker je v naglici vse napol določeno in izpeljano. Beograd s svojimi državnimi upravniki nima aparata za tako veliko državo; Zagreb in Ljubljana sta pa samo slepo izvrševala to, kar je Dunaj ali Pešta ukazala. In tako ne gre ura naprej: eden bi moral delati, pa ne zna; drugi bi menda znal, pa je vezan in tudi preneroden.

Ljudstvo treba pripravljati in pripraviti na bodoče naloge; sedaj ne gre več za naroden boj, politične „pravice“ in podobne čenče, temveč za resno, moderno, državno življenje. Na to zamore pripraviti narod le poljudno-znanstven list, kakor so ga hoteli ustanoviti v Celovcu že pred dvema letoma in na tem mestu pozivamo one moške, ki so se hoteli lotiti v Celovcu hvaležnega dela, naj se uredništvu oglase, naša javnost pa naj ustanovi konzorcij: mesto veriženja in prerekanja, mesto veselje in zapravljanja, porabljam svoj denar za ustanavljanje gospodarskih in industrijskih podjetij, poljudno-znanstven list pa nas druži, zbira in vodi!

Čas je že, pustiti besede in pričeti s praktičnim delom, ko vidimo, da pri narodnih zastopnikih ni za moderno življenje nobenega smisla.

Beli rablji.

„Rdeči prapor“ pozivlja jugoslovansko delavsko ljudstvo na boj kot proti madžarskim belim rabljem. V principu je boj kot simpatično pozdraviti, saj je naperjen proti največjim kapitalističnim mogotcem, kar jih je videl svet, in proti divjanju belih gard, ki vodijo krvavo gonjo osvete proti delavskemu razredu. Vendar kakor obsojamo divjanje belih rabljev, ne moremo blagoslovljati rdečega terorja, ki je sodil današnjo reakcijo na Madžarskem. Komunistični sistem je doživel ravno na Madžarskem vsled svojih rdečih armad in raznih blaznih komisarjev svoj polom ter deskreditiral delavsko gibanje v mnogih primerih tudi pri nas. Izgovor, da je bilo ravnanje rdečega terorja nezvestno v takratni revolucionarni dobi, ne drži. Dejanja rdečega terorja so bila ostudna in so strašna grozodejstva nad premnogimi nedolžnimi pogazila najprimitivnejše pojme človečnosti. Zato se narodni socialisti formulaciji, kot jo navaja jugoslovansko komunistično delavstvo v proglasu bojkota proti Madžarski, ne more pridružiti. Nismo proti terorju,

ker je slučajno kapitalistični teror, ampak proti vsakemu terorju in če je tudi komunistični.

Sicer pa je vprašanje, v koliko se da izvajati boj kot, ko naša država nima skoraj nobenih poštinih in železniških zvez v Madžarsko in je meja hermetično zaprta po naši vojski. Končno še nekaj: Kdaj bodo jugoslov. komunisti pozvali svoje člane na boj kot proti Italiji, ki zapira ljudi naše krvi, jih preganja in socialno ter politično onemogočuje. Kdaj se bo delavsko ljudstvo z vsemi sredstvi uprlo imperialistični okupaciji naše zemlje po Italiji? Kdaj napovemo boj kot socialistični Nemški Avstriji, ki zastruplja koroško ljudstvo in nam hoče s podkupovanjem in terorjem odvzeti pravico do Koroške. Imamo dolžnosti solidarnosti proti mednarodnemu proletarijatu! Vendar tudi na svoje ne smemo pozabiti, če trpe največja preganjanja in zapostavljanja — žalibog — mnogokrat prav s pomočjo vlad tistega proletarijata, za katerega naj gremo v boj. Hočemo pravico in to na vse strani!

—aa—

Stari in novi socijalizem.

Nemožnost političnega kolektivizma in gospodarski pomen zadružnega lastniškega principa.

Gospodarska, kulturna in moralna dospelost ljudskih mas pa še ne izčrpa vsega upravnega problema socializma. Najboljše računovodstvo, kontrola in administracija — da se poslužujemo Leninovih besed — ne nadomesti slabih posledic sistema, če je leta napačen. Ni dvoma, da ni napačna samo metoda (način), ki so se posluževali boljševiki v svrhu realizacije (uresničenja) socializma, temveč da je cela organizacija, s katero so hoteli nadomestiti meščanski gospodarski red, osnovno napačna.

Boljševiki so hoteli organizirati Rusijo na občem in splošnem lastniškem pravu, na državni, odnosno sovjetski zemlji, na državnih odnosno sovjetskih tovarnah, rudokopih, itd. Vendar kot se je pokazalo v državnih in javnih podjetjih drugih zemelj, tako se je pokazalo tudi v Rusiji, da delavsko ljudstvo nima razumevanja za javno lastniško pravico in da ne vzbudi v njem niti zvišanega gospodarskega napora, niti ne premeni njegovega socialnega naziranja. Seljaki so se z vso močjo uprli podražavljenju svojega polja. Delavci ne delajo v sovjetskih tovarnah z večjo gorečnostjo kot v zasebnih, temveč ravno nasprotno z manjšo. In razredni boj, ki naj bi ga ravno socializacija enkrat za vselej odpravila s sveta, se bje med boljševiško državo in delavci z isto ostro stjo in strastjo ko prej med zasebnimi delodajalci in delavci.

Tukaj se vračamo na veliki spor v socialističnem gibanju devetnajstega stoletja, ki je dosedaj ostal nerazrešen: Ali naj bo organizirana nova socialistična družbana podlagi obče (javne) ali na podlagi zadružne lastnine?

Danes, ko socializem že ni več le zaprašena teorija, temveč aktualno vprašanje narodnega življenja, se je treba odločiti za eno ali drugo. Ker nova družba ne more biti osnovana na kapitalističnem lastniškem redu, pridejo za socialiste v poštev le ti dve lastninski obliki.

Gre za to, katera lastninska osnova je ljudstvu prirojena v večji meri, katera za življenje in gospodarski napredek primernejša, in katera boljša za uravnavo socialnih protislovij današnje družbe in za izpolnitev socialističnih zahtev. Naj mi bo dovoljeno, da pojasnim to neobičajno važno vprašanje na ta način, da usporedim oba nazora o gospodarski ureditvi življenja: politično kolektivistični in zadružno socialistični.

Ni še dolgo tega, ko se je smatralo zadružno gibanje v delavskem gibanju za nekaj docela različnega od socializma, deloma celo za nekaj socializmu nasprotnega. Šele v zadnjem desetletju pred vojno se je pričelo razvijati v socialnodemokratičnih strankah drugo naziranje: zadružno gibanje se je začelo smatrati za pomožno sredstvo v boju delavstva za osvobodjenje — poleg stremiljenja po političnih pravicah in raznih socialnih zahtev. A tudi nadalje se je smatralo zadružno gibanje za različno od socializma kot takega in videlo se je v njem ponajveč nedovršen zalet k socializmu, nekak izrastek kapitalističnih razmer, ki bo, kot tudi vse ostalo, nadomeščen

z novim gospodarskim redom, ki izide iz politično-socialne revolucije.

Obstaja torej tudi nadalje trajni nesporazum med idejnimi predstavami socialne demokracije in zadružnim gibanjem. Ta nesporazum je globokejši, kot si ga običajno predstavljamo. Temelji na osnovah obeh gibanj in je naravnost principijelnega pomena, ker je to razpor med dvema lastninskima principima: zadružnim in javnopravnim.

Zadružno gibanje temelji v svoji osnovi na solastnini delavstva in konsumentov (oziroma gospodarsko združenih interesentov) in na direktnem odločevanju istih o zadružnem podjetju; zadružno imetje je torej zloženo iz privatnih deležev večjega ali manjšega števila članov, ki delijo dobiček svojega zadružnega podjetja in ravnotako tudi njegov riziko in eventualno izgubo. Socialnodemokratični gospodarski ideal pa je politično kolektivističen: ne pozna niti zasebnega produkcijskega imetja posameznika, niti ne zadružnega imetja, nahajajoče se v rokah države ali občine, torej lastnina, ki pripada vsem in nikomur.

Na stališče zadružne lastnine se je postavil zadružni socializem in ga postavil za osnovo svojega ideala novega družabnega reda. Zadružni socializem se loči tedaj od površnega socialnodemokratičnega naziranja v tem, da ne proglašča razlastitev vseh produkcijskih sredstev, temveč gospodarsko in premoženjsko združenje producentov in konsumentov. Zadružni socializem ne zametava sicer poobčenja lastnine, a omejuje ga le na slučaje, katerih poobčenje zahteva vseobča korist, n. pr. zahteva tudi zadružni socializem podražavljenje veleposesev, rudokopov, prometnih sredstev in sploh podjetij, osnovanih na naravnih monopolih. Ogromno večino gospodarskega podvzetništva in premoženja pa pušča v zadružni lastninski obliki in svobodnem zadružnem delovanju.

Zadružni socializem brani naziranje, da temelji gospodarsko pravo in gospodarska svoboda na solastninstvu. V podvzetju, kjer nisem solastnik, pa naj si bo to že podjetje zasebno ali javno, sem brez pravic in le mezdni delavec. Delajo li delavci v javnem ali zasebnem zavodu, lastnik jim lahko, kadarkoli hoče, zapre zavod pred nosom. Nikdo pa jim ne more zapreti podjetja, ki je po solastniškem pravu deloma njihova last. Prvi slučaj se je n. pr. prigodil l. 1848. v Parizu v tamošnjih narodnih delavnica. Vlada jih je kratko in malo zaprla in posadila nekoliko tisoč delavcev na cesto in zakrivila s tem strašno krvoprelitje, besneče nekaj dni po pariških ulicah. — Pripoveduje se, da bodo po socialističnem politično kolektivističnem redu vsi občani ravnopravni, da bode vsa ureditev demokratična in da v celi družbi ne bo nikakih mezdni delavcev, temveč le enakopravni družabniki. Vprašajmo pa le delavca državne tobačne tovarne ali državnih železnic, ali se čuti v teh kolektivistično-socialističnih podjetjih družabnika ali mezdne delavca, dasi ima enakopravno glasovalno pravico v državi.

Zdi se mi, da je v takih javnih zavodih več birokratizma in protekcionizma, kot pa socializma. A to samo

mimogrede. Meni se gre pred vsem zato, pokazati gospodarsko krizo in škodo tega ali onega sistema. V združnem socializmu, kakor v vsakem združnem podjetju je vsak osebno interesiran pri podjetju in vsak za njegov trgovski uspeh soodgovoren. Tukaj se stori tudi znamenita gospodarska individualna lastnost: čut soodgovornosti in osebna ko-

rist od gospodarskega delovanja, ker čim večji uspeh ima podjetje, toliko več dobička dobi vsaki član in nasprotno trpi vsaki član, če podjetje ne uspeva. Oboje spodbuja k delavnosti in goji gospodarsko kontrolo in samodisciplino. In ravno s tem postaja združba važen činitelj gospodarskega razvoja in podjetje velike pravne vrednosti.

Socijalno zavarovanje.

Na podlagi nezg. zakona priznani rentni zneski so absolutno varovani: vsak pravni čin (eksekucija, cesija, zastava) je brez učinka.

V nemškem nezg. zakonu so dvakratne rente po dveh različnih zakonih iz enega in istega naslova nemogoče. V tem slučaju preide pravica iz kakega drugega zakona do višine nezg. zavarovanja. Ponesrečenec more na podlagi zakona zahtevati samo prebitek čez nezg. rento. Taki slučajji so večinoma dani pri kaznivih dejanjih, kjer nastopi konkurenca nezg. zakona in obč. zakona. Odškodnina po obč. zakonu je večja, kakor renta po nezg. zakonu. Ponesrečenec more uveljaviti upr. dolžila obč. zakona (oz. kaz. zakona), svojo zahtevo pa mora omejiti samo na znesek, ki presega nezg. rento.

Po našem nezg. zakonu more ponesrečeni delavec civilno-pravnim potom uveljaviti napram podjetniku odškodninsko zahtevo, ako dokaže, da je podjetnik (oz. njegov namestnik) nezgodo namenoma zakrivil. Ta dokaz se bo delavcu malokdaj posrečil, zato so tudi zelo redki slučajji uveljavljanja.

Uživanje nezg. rente nima nobene uplive na zahteve, katere more delavec na podlagi zakona ali privatne pogodbe storiti na brat, skladnice, bolniške blagajne, podporna društva, na privatne zavarovalnice. Tudi ako ima kdo na podlagi ostoječih zakonov pravico do ubožne podpore od občine ali druge korporacije, mu ta podpora iz vzroka, ker uživa nezg. rento, ne sme biti odklonjena ali ustavljena.

Za slučaj, da ponesrečeni delavec ali drugi upravičenec do rente s priznanim odškodnino ni zadovoljen in misli, da se mu je zgodila krivica, ima pravico tožbe v teku enega leta na razsodišče zavarovalnice. V tožbi mora

tožitelj navesti vzrok pritožbe. Ta vzrok bo v pretežni večini slučajev prenikzo odmerjeni zaslužek ali prenikzo ugotovljena delanezmožnost.

Razsodišče je popolnoma samostojna, od zavarovalnice neodvisna institucija, kateri je po posebnih predpisih omogočeno objektivno ugotoviti dejanski stan. Predsednik in njegov namestnik mora biti državni sodnik. Od štirih prisodnikov imenuje dva vlada, ostala dva pa sta voljena od delavcev oz. delodajalcev.

Sodba razsodišča je končnovejavna. Proti njej ni nobenega pravnega sredstva več. Nemški zakon pozna še tretjo instanco: državni zavarovalni urad. Določila našega zakona glede tožbe in pravnih sredstev proti sodbi razsodišča je na vsak način interpretirati (razlagati) tako, da je nova tožba ali pritožba na višjo instanco nedopustna. Namen zakona gotovo ni ponesrečenemu delavcu vzeti sploh vsako pravno sredstvo proti sodbi razsodišča. To bi bilo v nasprotju z vsakim pravnim čutom in z principi uveljavljenimi v civilno-pravnem procesnem redu. Nislim, da je proti sodbi razsodišča na vsak način še dopustna ničnostna pritožba in tožba na obnovitev procesa.

To bi bila najvažnejša določila nezgodnega zakona. Nezgodno zavarovanje je tako ogromnega pomena za gospodarski razvoj v državi, da je neobhodno potrebno zainteresiranje vseh: politikov, delavcev in delodajalcev. Uspešno in res socijalno pa more biti nezgodno zavarovanje — in sploh vsako socijalno zavarovanje — le tedaj, ako je mednarodno urejeno. Industrija celega sveta mora biti v tem oziru je d n a k o obremenjena. Delavstvo celega sveta mora biti je d n a k o hranjeno.

Politične vesti.

Vukovarski kongres.

Na komunističnem strankinem kongresu v Vukovaru so nastala velika nesoglasja. Mnenja komunistov so bila tako različna, da je bilo naenkrat zaznamovati troje struj. Slovenski komunisti so zavzemali zmernije stališče. Zmagala je pa skrajna levica. Danes je komunistična stranka pri nas balkanski pododbor III. internacionale, ki hoče s pomočjo tujega denarja uresničiti blazne boljševiške metode. Komunistična stranka je napovedala s tem boj jugoslovanski državni misli; da bo podlegla — o tem ni dvoma.

Ali je mogoče?

Ob priliki vsesokolskega izleta v Pragi je znanemu političnemu publicistu dr. E. Ledererju povedal član bolgarske misije, ki jo je odposlala Sofija na izlet, da je v Jugoslaviji še 30.000 bolgarskih vojnih ujetnikov, za kojih usodo se nihče ne briga. Trpe veliko revščino, raztreseni po raznih krajih Jugoslavije. To se nam silno čudno zdi, kajti, ako imamo časa za pritožbe o tem, kako Italija ravna z našimi vojnimi ujetniki in da jih ne izpusti v domovino, bi morali najprej mi sami pokazati dober vzgled in pustiti pripadnike slovanskega naroda domu, da bi imeli 30.000 ljudi in 30.000 družin v Belgiji manj, ki bi sovražno gledali na Jugoslavijo. Naj se gospoda gane, kajti na humanizem se lahko sklicuje edino le-ta, ki ga sam vrši.

Zavračajo tretjo internacionalo.

Tretjo internacionalo, ki se naj ustanovi zato, ker je bila prva in druga nemogoča, zavračajo vse delavske organizacije skoro vseh kulturnih narodov.

Sedaj jo je zavrnila tudi labour party na Angleškem, dasiravno so včlanjene v njej tudi levičarske, t. j. radikalno-socijalne delavske organizacije. Značilno je, da se na konferenci labour party ni izreklo sovjetski vladi v Rusiji priznanje, temveč da se je zastopalo mnenje, da naj se ne da pomoč ravno Ljenu in Trockemu, temveč ruskemu narodu, ki danes toliko trpi. Angleški socialisti tedaj niso naziranj, da bi boljševiški režim prinesel ruskemu narodu raj. Nasprotno: v svojem poročilu ne zakrivajo, da je beda, v kateri se ruski narod nabaja, naravnost neznosna, česar pa ni kriv samo boljševizem, temveč tudi politika zapadnih držav, ki izvajajo proti Rusiji neizprosno blokado in s tem preprečujejo celo, da bi mogli v Rusijo medikamenti in so tako soodgovorne za strašno razširjenje epidemij, katere ruski narod naravnost kosijo.

JUGOSLAVIJA.

+ **Direktna pogajanja z Italijo.** Iz Beograda se poroča, da je bila naša vlada po naši mirovni delegaciji obveščena, da želi italijanska vlada obnovitev direktnih pogajanj z Jugoslavijo v jadranskem vprašanju. Naša vlada je na predlog pristala.

+ **Jadransko vprašanje.** Kakor poročajo iz Pariza, je dobila naša mirovna delegacija iz Beograda nove instrukcije radi vprašanja Reke in Jadrana. Sedaj ko stoji Italijanska vlada pod utisom notranjih uporov in porazov v Albaniji, bomo menda kmalu govorili z Italijani.

+ **Italijanski zunanji minister Sforza se je razgovarjal s Trumbićem.** Laški listi poročajo, da sta se te dni dvakrat sešla v Spai italijanski minister za zunanje posle grof Sforza in jugoslovanski zunanji minister dr. Trumbić. Govoril je večinoma grof Sforza, katerega je dr. Trumbić parkrat na kratko prekinil. Gotovo

mu je ugovarjal. Ko sta se razšla, sta si stisnila roko.

+ **Pogajanja med Češko in Jugoslavijo.** Češki listi poročajo, da bo češkoslovski minister za zunanje zadeve dr. Beneš po konferenci v Spai potoval v Jugoslavijo in se posvetoval z beograjsko vlado radi skupnih državnih zadev.

PO SVETU.

+ **Albanske homatije.** Ker so Italijani uvideli, da je Albanija trd oreh in da je s svojim vojaštvom, ki se upira in noče iti v Albanijo, ne morejo ukrotiti, so pričeli z intrigami. Pregovorili so albansko vlado v Tirani, da je organizirala svoje čete in jih poslala proti takozvanim albanskim ustašem. Čete tiranske vlade so bombardirale Kroje in jo skoraj popolnoma razdejale. Tako se je začela v veliko veselje Italijanov v Albaniji meščanska vojna, od katere bodo imeli dobiček le „zmagoslavni“ Italijani. Kakor poročajo iz Beograda, so Italijani zopet zasedli Valono. V intrigah in zvijačah so Italijani res mojstri, le z orožjem jim ne gre.

+ **Kmetijski nemiri v južni Italiji.** Kakor poročajo iz Lugana, se oborožene talpe upornih kmetijskih delavcev potikajo in plenijo po pokrajini Bari. Na veleposestnike vršijo pravcati lov in požigajo veleposestva in vile.

+ **Bojkot proti Madžarski** še vedno traja. Pogajanja z zastopniki Madžarske niso dovedla do uspeha.

+ **Konferenca v Spai** se je pričela v ponedeljek, 5. t. m. Udeležujejo se ji med drugim tudi nemški delegati. Na prvi seji so določili sledeči dnevni red: Izvedba pogojev vojaškega značaja, vprašanje obnovitve, dobava premoga, vprašanje kaznovanja takozvanih vojnih zločincev in vprašanje Gdanskega. Nemški državni kancelar dr. Fehrenbach je izrazil svoje zadoščenje, da je došlo do kontradiktornih pogajanj, nato pa je izjavil, da ima nemška mirovna delegacija in ves nemški narod trdno voljo, lojalno izpolniti vse mirovne pogoje.

+ **Rdeče čete zmagujejo.** Poljaki so se začeli umikati na celi fronti. Rdeče čete so zalegle mnogo plena in vjele veliko število Poljakov. Boljševiki prodirajo hitro in so prestopili baje že gališko mejo. Železniški promet med Lvovom in Černovicami je radi boljševiškega prodiranja ustavljen. Kakor poročajo iz Berlina, je Francija mobilizirala več letnikov, da jih pošlje na pomoč Poljakom in eventualno Rumunom, ako bodo slednji začeli vojno z sovjetsko Rusijo.

+ **Grška ofenziva v Mali Aziji.** S pomočjo britanskih čet so začeli Grki ofenzivo proti četam turških nacionalistov. Turki se umikajo. Kakor se pa sodi, se bodo mohamedanske čete pri ismiškem zalivu nasproti Cagradu ustavile in organizirale močan odpor. Obramba bo za mohamedansko armado tem lažja, ker se razteza na tej črti visoko pogorje. Če bi se umaknila turška vojska s tega pogorja, bo za terena nevsjene grškobritanske čete ekapedicija po tamkajšnji puščavi izredno težka.

Tedenske vesti.

— **Italijanska grozodejstva v Prvačini.** Ciril Metodov praznik so praznovali naši ljudje v celim Primorju zelo slovesno. Pri tem je prišlo v Prvačini do žalostnega dogodka. Ko se je procesija z župnikom na čelu ravno razvila, sta prišla dva karabinerja in zahtevala, da se mora procesija raziti in da se morajo vse razobešene zastave odstraniti. Karabinerja sta poklicala še nekaj svojih tovarišev na pomoč, nakar so brez nadaljnjih opominov začeli streljati v množico. 15 ljudi je ranjenih, 4 težko, 1 smrtno. Župnika in še nekaj drugih odličnih Slovencev so Italijani aretirali.

— **Cene v Zagrebu in pri nas.** Zagreb, ki je bil še nedavno znan po svojih pretiranih cenah vsakdanjim potrebščinam, je bil začel energično akcijo za znižanje cen, tako da se sedaj dobi tam že marsikaj mnogo ceneje nego pri nas. Zagrebški trgovci sami pomagajo pri tej akciji, ker so uvideli, da se te bajne cene ne morejo stalno vzdržati in da se mora prej ali slej vršiti operacija, čeprav bo utrpel marsikateri trgevec pri tem občutno izgubo.

— **Kdo je najponižnejše pozdravil regenta,** o tem so se pripravili te dni naši listi. Mi smo mnenja, da so ga pristrčno pozdravili vsi dobri Jugoslovani, ker so videli v njem — simbol našega ujedinjenja. Pozdravili so ga, ne kot osebo, ne kot Njegovo Veličanstvo tudi vsi resnični Jugoslovani — republikanci, kateri uvidevajo, da sedaj Jugoslavija še ni godna za republiko in da bi jo eventualni poskus uveljavljanja republike samo ugonobil. Vsak naj ima prosto voljo, da se izreče za to ali ono obliko države, toda onim rovarskim republikancem — nekdanjim najzvestejšim monarhistom, ki so postali republikanci samo vsled sovražstva do Srbov in do države, pa je treba energično stopiti na prste. Poznamo to avstrijantsko protidržno zalego, ki menja barve kot kameleon in se nabaja vedno v tistem taboru, v katerem misli, da lahko največ škoduje državi.

— **Sevniški pašalik.** Resolucija, ki je bila sprejeta na shodu dne 13. 6. 1920, zelo bode oči brata Winkleja in njegov štab, kateremu se je sedaj pridružil še politični kameleon dr. Rakun. Ker je mož advokat, mu ne zamerimo če si išče svoj zaslužek pri švabskih nasilnikih. Lepo pa ni, če hoče kak advokat, ki računa z delavsko nezavednostjo, iste na lep način pripraviti, da bi resolucijo, katere je bila poslana na merodajna mesta, preklicali. Ne, ne, g. dr. Rakun, resolucije ni sestavilo delavstvo, temveč človek pošteni, ki ne spreminja svojega političnega mišljenja, kakor sevniški advokat in ki dobro ve, kaj sme v resoluciji navesti. Resolucija se ne bo preklicala! Če pa bodo gospodje kaj dosti brskali, bodo še prišli na dan stvari, ki jih bodo še malo bolj pripravili. Poskrbeli bomo, da bodejo g. Winkleju tla v Jugoslaviji postala vroča in da bo šel med svoje „Kulturträgerje“. Pomagala mu ne bo niti podpora sevniških „narodnjakov“.

Poleg Winkleja in še pred njim, jo bo moral odkuriti tudi sekvester „Herr Oberstleutnant Guzelj“, ki čudno izpolnjuje svoje sekvesterske dolžnosti v družbi Gruntschreiberja po sevniških gostilnah. Kadar bode podjetje postalo „delniška družba“, Vas vabimo, da pridete po delnico, katero si tako želite. G. dr. Rakun naj tožbo kar vloži! Zgubil jih je že več, bo še to. Povemo odkrito, da bomo, ko pride stvar pred sodnijo, brez pardona prišli na dan s stvarmi, ki bodo marsikomu zelo neprijetne. Dr. Rakunove grožnje, da bo organizacija razpuščena, so — milo rečeno — smešne in odgovarjajo kvečjemu njegovemu duševnemu nivoju. — Brata Winkle s svojim štabom naj bosta le brez skrbi: njihov grebenček jima bo kmalu odletel. Spoznala bosta kdo je tu gospodar, ali domačin ali pritepenec iz rajha.

— **Rojni dan kralja Petra** je 12. t. m.

— **Prevoz sarajevskih atentatorjev.** V Sarajevo je dospel 5. t. m. vlak z zemskimi ostanki sarajevskih atentatorjev.

— **Regent obolel.** Vsled naporov na potovanju je regent Aleksander zbolel. V času bolezni ne bo sprejemal nobenih avdienc.

— **Celovski komunisti so za Jugoslavijo,** tako poroča celovski list „Freie Stimmen“. Baje agitirajo za to, da se oddajo glasovi pri plebiscitu v Bconi Jugoslaviji.

— **Kongres jugoslovanskih žen** v Zagrebu je končal 4. t. m. Za predsednico zveze je bila izvoljena ga. Danica Hristić, ki je obenem častna članica zveze.

— **Gledališki kongres v Zagrebu.** Te dni je bil odprt prvi kongres udruženja jugoslovanskih igralcev v Zagrebu. Udeležilo se ga je krog 200 igralcev.

— **Razprava proti Radiću** se je pričela 8. t. m. pred zagrebškim sodiščem. Radić ima širi zagovornike.

— **Umrl je general Janković,** bivši poveljnik 4. armijske oblasti in častni adjutant kralja Petra.

— **Umrl je na Vranskem tamkajšnji notar g. Mihael Jezovšek.** N. v m. p.!

— **Brzovjavni promet z inozemstvom v vseh evropskih jezikih.** Od 1. t. m. dalje so dovoljene v prometu z inozemstvom brzovjavke v vseh evropskih jezikih.

— **Otvoritev proga Gradsko-Prilep.** Otvorila se je proga Gradsko-Prilep in se s tem ustvarila direktna zveza med glavno železniško progo in Bitoljem, kamor se je moralo do sedaj potovati preko Soluna.

— **Obrtniški izlet na Koroško** se vrši 17. in 18. t. m.

— **Kmetijski delavci so stavkali** te dni na Nižjem Avstrijskem.

— **Črne koze na nemškem Štajerskem.** V okrajih okoli Gradea se še vedno zelo širijo črne koze. V posameznih hišah leži po 4—5 bolnikov.

— Deset vagonov smodnika je eksplodiralo pred kratkim v trdnjavi Cartzel v Rumuniji. Eksplozija je bila tako silna, da je ponekod razpočila zemlja, kakor ob potresu. V okolici Bukarešte je bilo razbitih mnogo šip. Koliko je bilo žrtev, še ni znano.

— Tiskovni pogrešek. V zadnji številki se nam je v prvi politični vesti pod naslovom „Avstrijakanti in Iraki“ urinila neljuba pomota, ki smisel cele vesti na glavo postavi. Tako se mora glasiti stavek v drugi polovici vesti: Pred sprejemom Aleksandra se je zelo veliko govorilo o demokraciji (in ne demonstraciji, kakor je bilo pomotoma javljeno). . . . Ravno tako se mora zadnji stavek glasiti: Res lepa demokracija (ne demonstracija)!

— Sevnški skandal. Sklicuje se na § 19 tiskovnega zakona Vas pozivljamo, da priobčite v prihodnji številki Nove Prave po določbah zakona nastopni popravek: Ni res, da je bil Pavel Laure izgnan, res je pa, da ima Paul Laure po mednarodnem pravu pravico do bivanja in do zaslužka v naši državi. Ni res, da sem delavstvu naznanil, da ne priznam sosveta, res je pa, da sem delavstvu naznanil, da ne priznam sosveta pravice, katere so po veljavnih zakonih pridržane gospodarju. Ni res, da sem prelomil svojo obljubo dano zastopnikom N. S. Z. da Laureta ne nastavim v tovarni, res je, da take obljube nisem dal, res je pa, da sem imenovanima zastopnikoma obljubil, da iz države izgnam Albert Laure nekdanji delovodja ter Gerhard Backhaus bivši modeler ne nastavim v tovarni. Ni res, da sem pustil v tovarni vse nemško uradovanje, in vse nemške napise, res je, da sem dal še na dan shoda N. S. Z. v Sevnici vse nemške napise v tovarni prelepiti, in da sem polagoma pričel s slovenskim uradovanjem tudi na mestih, kjer se je pod prejšnjimi sekvestri uradovalo le nemško. Sevnica 3. julija 1920. — Ing. Guzelj, sekvester tovarne kopit.

Ljubljana.

— Italijani so poslali te dni špijona v aeroplanu nad Ljubljano, da bi si ogledal premikanje naših čet, ki se baje po njihovem mnenju vrši v smeri proti zasadenemu ozemlju. Strah pa morajo imeti pred Jugoslavijo sedaj, ko je njihova država vsled revolucije narnega gibanja slabotna in bi ji gotovo ne bilo ljubo, meriti se z nami v orožju. Vsled te italijanske predrznosti je naša vlada podvzela že potrebne korake.

— † Ivan Bonač. V nedeljo, 4. t. m. je v 74. letu svoje starosti umrl g. Ivan Bonač, tovarnar, trgovec itd. v Ljubljani. Pokojnik je užival splošne simpatije med občinstvom te ali one stranke. Bodi mu časten spomin!

— Le tako naprej! Ljubljanski mesarji so znižali cene mesu za 2 K pri kilogramu. Nadejamo se, da se bo to znižanje še nadaljevalo, saj so se cene goveji živini, kakor pravijo, znatno znižale. Trgovci in obrtniki, posnemajte!

— Prihodnji jugoslov. ženski kongres se po sklepu zagrebškega ženskega zborovanja vrši v Ljubljani in sicer septembra 1921.

Maribor.

— Veselica nar. soc. mladine. Že napovedana poletna veselica naše vrle nar. social. mladine se vrši nepreklicno in ob vsakem vremenu jutri v nedeljo, dne 11. t. m. v vseh prostorih Narodnega doma. Marljivi veselilni odbor je požrtvovalno na delu, tako da mora ta prireditev lepo uspeti v vsakem oziru. Preskrbljeno je že v obilni meri za telesno krepčilo pa tudi za razvedrilo duši. Lačnim in žejnim,

vsakovrstne zabave, tobaka, plesa ali umetniškega užitka željnim, vsem bo ustrezno in to vseskozi po zmernih cenah, kakor se spodobi na proletarski veselici. Železničarska godba, tamburaški in pevski zbor „Drava“, srečolov in ribolov, ženitovanje in potem — „pekel“. to vse in seveda tudi ples v veliki dvorani bo udeležnikom na razpolago. Če bo pa nazadnje kaj čistega dobička, gre ves v prid našim organizacijam. Zato upoštevajmo idealno požrtvovalnost naše mladine in prihitimo vsi ta dan na njeno in našo veselico, katera naj bo velik prijateljski in družabni sestanek vseh naših somišljenikov in prijateljev.

— Pri okrajnem glavarstvu v Mariboru. Priobčili smo v št. 16 z dne 19. junija t. l. dopis, na katerega so nam došla še različna dopolnilna poročila, med tem tudi od naše krajevene organizacije. Ker ne maramo biti pristanski, prijavimo tudi te v bistvu. V splošnem se poudarja — česar smo tudi mi prepričani, da je naše uradništvo prvovrstno, in to glede svojega poslovanja, značajnosti, kakor tudi prijaznega občejanja z ljudstvom. Dobro vemo, kaj nam je bilo naše uradništvo v času raznih prevratov, dobro vemo, da to uradništvo, če tudi maloštevilnejše kot prej — opravlja delo, ki se je najmanj podvojilo z največjo požrtvovalnostjo in naporom in sicer v splošno zadovoljstvo obče javnosti, kar se je opetovano priznalo. Za posamezne slučaje pa priporočamo, da ne bo nesoglasja med ljudstvom in uradi, da se prizadeti pritoži na lice mesta. V splošnem pa naj velja: ne bodimo malenkostni!

Celje.

— V Celju je stanovanjska beda, toda navzlic temu je še tu vsepolno brezposelnih penzionistov in drugih ljudi, ki niti naši državljani niso. Ti ljudje imajo lepa stanovanja, dočim mora naš zaposlen človek stanovati v umazani luknji, ali pa daleč izven mesta. Spravite tiste ljudi proč v njihovo domovino in imeli boste dvojno zaslužnje: napravili boste prostor za naše uslužbence in znebili se boste rovarskih protidržavnih elementov.

— Celjske mitalce so se v smislu sklepa gerentskega sosveta odpravile. Ljudje so veseli, da je vendar enkrat prenehalo tisto nadležno in zamudno srednjeveško pobiranje krajarjev.

Ptuj.

— „Windische“. V Ptuj se nahaja trgovec, ki se ob vsaki priliki sklicuje na to, da je Slovenec in hoče, da se kupuje le v njegovi trgovini s papirjem. Vendar čuden Slovenec je ta trgovec. Njegova obitelj zmerja Slovence z „Windische“, dočim njegova hčerka s čudnim zavijanjem in evljenjem ob vsaki priliki poveljuje nemško pesem. Ta trgovec tudi ni hotel pristopiti k Jugoslov. Matici, češ da za narodna društva ne da nič, ker ne živi od njih. Bojte se tistih, ki imajo narodnost le na jeziku, v srcu pa nemštvo.

— „Za Orniga se prost.“ Gospod dr. Ivan Fermeve, odvetnik v Ptuj, nas prosi objaviti, da on ni vlagal prošnje za povrnitev nemškutarskega župana Orniga v Ptuj.

Iz stranke.

Tovariši, somišljeniki: „Nova Pravda“ je naše glasilo. Brez glasila je razvoj Narodno-socialistične stranke nemogoč, zato je potrebno, da sleherni tovariš pridobiva novih naročnikov in da zato vporabi vsako ugodno priliko. „Nova Pravda“ je posebno v Ljubljani še vse premalo razširjena. Zato pozivljamo vse naše somišljenike, da se vsak posameznik zaveže pridobiti vsaj pet novih naročnikov. Veliko je naših tovarišev, ki so že organizirani v strankinih krajevnih organizacijah, a še niso naročniki strankinega glasila. Še več je pa takih, kateri odločno z nami simpatizirajo in se smatrajo za pristaše naše stranke, niso pa še naročniki našega glasila in ne člani krajevnih organizacij. Zato pozivljamo vse člane naših krajevnih organizacij, da gredo na delo in

da pridobijo kot naročnika vsakega, ki se smatra narodnega socialista in ki odobrava naš program. Tovariši! Nismo stranka kapitalistov in tudi nimamo in ne maramo imeti zvez z kapitalističnimi strankami. Smo pač proletarci, zato moramo v lastnih vrstah storiti vse, da zasigurno obstoj našega glasila.

Okrajni odbor NSS v Ljubljani. V četrtek 2. t. m. se je vršilo v posvetovalnici mestnega magistrata zborovanje vseh odborov ljubljanskih krajevnih organizacij NSS, na katerem so bile zastopane vse ljubljanske krajevene organizacije. Soglasno se je sklenilo ustanoviti za Ljubljano centralni okrajni odbor, v katerega pošlje vsaka krajevna organizacija enega člana. Predsednikom okrajnega odbora je bil izvoljen tov. R. Est in tajnikom tov. Sever. Prva se-

ja okrajnega odbora se vrši v petek, dne 9. t. m. v strankini pisarni v Narodnem domu.

Krajevna organizacija NSS v Sevnici ima zaupni sestanek v nedeljo dne 11. t. m. v hiši Splošne gospodarske zadrage, v prostorih Čitalnice (od vhoda na desno). Pri tem sestanku se bo razmotrival splošen političen položaj

Strokovni pregled.

Delavske zbornice. Dne 14. junija se je vršil sestanek zastopnikov strokovnih organizacij in sicer Narodno socialne Zveze, Strokovne komisije delavskih organizacij in Jugoslovanske strokovne Zveze. Sestanek je vodil obrtni nadzornik g. Stebiji in socialno skrbstvo je zastopal g. Likar. Predloženi osnutek zakona po ustanovitvi delavskih zbornic se je z malimi spremembami soglasno sprejel. Takoj ko bo zakon sprejet, se skliče začasna delavska zbornica z enoletno delavno dobo. Začasna delavska zbornica bo obstojala iz 50 članov, katere imenujejo delavske strokovne organizacije po medsebojnem sporazumu. Prepričani smo, da se bo sporazum dosegel, ker je le v interesu delavstva, da se delavske zbornice čimprej skličejo. Ravnatoko prav iskreno želimo, da bi predloženi osnutek ministrstva za socialno politiko čimprej odobrilo, ker je pospešitev delavskih zbornic največ odvisna od tega. V prihodnji številki „Nove Prave“ bomo podali kratek izvleček iz tega zakona in že danes opozarjamo naše delavstvo na to.

Društvo odvetniških in notar-skih uradnikov Mariborskega okrožja je priredilo v Ptuj dne 13. m. m. zborovanje, kjer sta obširno poročala predsednik in tajnik osrednjega društva v Mariboru. Sklenjene so bile važne resolucije. Ker je društvu pristopilo 19 članov in članic iz Ptuja, ter 4 iz Ormoža, se je za Ptuj ustanovila krajevna skupina, ki naj deluje z lastnim odborom. V odbor so bili soglasno izvoljeni: Predsednik: Joško Bregant, tajnica: Mara Kegl, blagajnik: Matevž Novak, odbornika: Todor Starkl, in Mara Ku-

in še marsikaj važnega. Zato vabimo vse tukajšnje somišljenike, da se tega sestanka sigurno udeležijo. Odbor!

Posnemajte! Krajevna organizacija NSS v Sevnici je zopet nabrala 406 K prostovoljnih prispevkov za tiskovni sklad „Nove Prave“. Odbor kraj. org. se vsem darovalcem toplo zahvaljuje.

Mesečno redno članarino se je določilo do plače 600 K znesek 2 K, od 600 do 1200 K 4 K, nad 1200 K znesek 8 K. Podpornina mesečno 8 K, ustanovna enkrat za vselej 200 K.

Mezdno gibanje v Litiji. Takoj ko je delavstvo predložitve stopilo zopet v delo, je zahtevala NSZ izdatno povišanje plač. NSZ je predložila svoje zahteve in bi se morala pogajanja vršiti že pretečeni teden, katera so se pa vsled bolezni ravnatelja in odsotnosti enega zastopnika tovarne, morala preložiti na 8. t. m. O poteku pogajanj bomo poročali v prihodnji številki.

Kočevje. Kakor se nam piše iz Kočevja, je ravnatelj tamošnjega rudnika g. Štok, Nemec, doma iz Rajha s sodelovanjem nekega Draženoviča odpustil brez pravega vzroka več slovenskih delavcev. Zakaj so bili ti delavci odpušteni, bomo kmalu dognali in ako je to res, da brez vsakega vzroka, potem bomo pač na pristojnih mestih zahtevali, da se delavce sprejme nazaj v službo. Kakor čujemo, se za te odpuščene delavce ti nadvse korajžni komunisti prav nič ne zmenijo. Saj njim je dovelj, da delavstvo nahujskajo in spravijo v nesrečo. Kadar je stopiti na plan za delavske interese, takrat se poskrjuje. Delavstvo je na lastnem telesu občutilo vse dobrote naših komunistov, zato se izogiba že od daleč vsemu, kar je komunističnega. Z zadovoljstvom moremo konstatirati, da je delavstvo spregledalo in da danes zopet trumoma prihaja v Narodno-socialno Zvezo, katera je bila doslej edina, prava in odkritosrčna zastopnica delavstva v Kočevju.

Dopisi.

Ptuj. V Ptuj in Vurbergu ima grof Herberstein veleposestvo. Gospodari mu neki direktor Nemec, ki ima od grofa neomejeno oblast. Preje so gospodovali nad ljudstvom svojevoljno grofi, a sedaj pa privandran Nemci, ki delajo, kakor se jim zazdi. Razven par častnih izjem, so podrejeni uslužbenci sami nemčurji, katerim na ljubo morajo lovski pazniki, viničarji i. t. d. govoriti nemški.

Navijajo se cene. Vurberški gostilničar mora plačati 6000 K letne najemnine za to, da krčmari nekaj vinu podobnega po 20 K liter. Gostilničarju da zaslužiti grajščina 30 vinarjev pri litru. Za škodo, ki jo povzroča divjačina se ne zmeni. Škodo, ki jo napravi želar po naključju, ceni grajščina po svojem in se ne ozira na cenitev sodnijskih cenilcev. Tožiti ubogi ljudje ne upajo, ker se boje advokatov — direktorjev prijateljev. Za stradajočo deco neobhodno potrebno mleko je grajščina uprava podražila meseca maja, ko je produkcija mleka vsled paše največja. Delavcem se plačuje dnevno 6 — 10 K, brez hrane. — H grajščini moraš v dnino, drugače ne dobiš zemljišča, ne paše. Gerenta, ki zastopa koristi članov sovražni direktor in ga sili, govoriti z njim nemški. Ljudstvo je poslalo marca 1919 grofovemu pravnemu zastopniku pritožbo. Rešitve še do danes ni, ker je šla v direktorjevo pisarno, namesto v roke grofa. Direktor ima mastne plače, nižji uslužbenci in viničarji si pa še obleke kupiti ne morejo. Nasprotno jih pa kaznuje z občutno denarno kaznijo, če kateremu po nesreči uide krava. Vse ugodnosti, ki jih ima ljudstvo od grajščine za drag denar, si je pridobilo potom županstva in poverjenišva za agr. reformo. Ker gospodar ni naš — nima srca do naših ljudi in misli, da je Slovenec rojen za tlačana. Vse po sistemu poljskih judov, od koder je

prišel. Ko se je oddajala vurberška gostilna v najem, se ni oziral na množino dobro kvalificiranih gostilničarjev in trgovcev, temveč gledal, kdo mu več da. Direktorju je vseeno, če je gostina dobra ali ne in če imajo domačini v kraju dobro trgovino ali ne. — Domačinu, ki je otvoril v bližini trgovino, je zabranil pot do obratnih prostorov. Zanašali smo se na pravično agrarno reformo, a godi se nam hujše kot prej.

Zagorje ob Savi. Od nabavnega prispevka, kateri se bode za prihodnje tri mesece izplačeval rudarjem vnaprej, se odtegnejo procentualno vsi zamudni dnevi (stavka!) v času od februarja do junija t. l. Kar se z eno roko da, se z drugo vzame. Zaupniki, ki so to pogodbo podpisali, si naj nikar ne domišljujejo, da so bog ve kaj posebnega storili za delavstvo, pač pa se je z temi odteglaji hotel namenoma zadati še en udarec onim, ki so prostovoljno ali prisiljeno stavkali (maščevanje Čobala). — Draginja. Cene padajo, tako čitamo po časopisih, a v Zagorju ob Savi tega božjega blagoslova nismo deležni. Cena govejemu mesu je kot prej 24 K, žemljaka stane 1 K, moka št. 0 15 K, sladkor 84 K i. t. d. Nobeden prodajalec ni zadovoljen s primernim dobičkom, vsak hoče z oduštvom na hitro obogateti! Kličemo vam, imejte usmiljenje z delavstvom, proč s požrešnostjo! Ko bi naši mesarji imeli vsaj malo tiste takozvane krščanske ljubezni do bližnjega, imeli bi v Zagorju mesa po ceni od 16 K do 20 K dovolj na razpolago, vsaj je znano, da so cene živine zelo padle. — Oblasti pobrigajte se in naredite red!

Izdaja konzorcij „Nove Prave“.

Odgovorni urednik: Anton Brandtner.

Tiska Zvezna tiskarna v Ljubljani.

Poslano.*

Po časopisih se širijo napačni pojmi o novo ustanovljeni družbi, ki je pod trdiko „Prva jugoslovanska tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptuj“ spravila v obrat poprej Pirichovo oziroma dr. Ettingerjevo tovarno. Podjetje se slika kot židovsko oziroma kot nemško, ki naj ogroža Ptuj v narodnostem oziru.

Podajamo vsled tega javnosti sledeča pojasnila.

Tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptuj je bila last g. Josipa Piricha. Že leta 1916 se je vključila za g. dr. Ettingerja, odvetnika na Dunaju, znanega organizatorja usnjarskega kartela opcijska pravica in zakupna pogodba, glasom katere je bil ta upravičen tovarno vsak čas prevzeti. Po prevratu se je g. dr. Ettinger te pravice poslužil. (Mimogrede bodi omenjeno, da je g. dr. Ettinger priznan strokovnjak za narodno gospodarstvo, njegov sin je služil kot prostovolec-zdravnik v Srbski vojski in si je pridobil tudi srbsko državljanstvo.) Na Deželno vladu so bili vloženi mnogobrojni predlogi, da se naj razveljavi vključena pravica g. dr. Ettingerja. Tem predlogom se ni moglo ugoditi, ker je prisilna likvidacija imovine nemških Avstrijcev izključena. Za slovenske kroge v Ptuj je torej nastalo vprašanje, ali naj podjetje kratkoma prepuste tujcem, ali ga pa skušajo nacionalizirati. Seveda so se odločili za poslednje. Ustanovila se je družba z omejeno zavezo. V tej družbi so razven dr. Ettingerja sami domačini, sicer tudi dva domača Nemca, ki pa delujeta v polnem sporazumu s slovenskimi družabniki za ohranitev v domačih rokah. G. dr. Ettinger se sam dobro zaveda, da mora biti pri podjetju zastopana slovenska večina.

V tovarni se izdeluje poleg usnja že sedaj gamaše, torbice in sploh galanterijsko blago iz usnja. Poslednji obrt je pri nas nekaj posebno novega, ker še ne obstoji v naši državi tovarna za izdelovanje torbic in usnjenega galanterijskega blaga. Treba je bilo torej dobiti strokovnjake iz inozemstva. Z dovoljenjem je prišlo 10 predelavcev, inštruktorjev iz Dunaja, ki ostanejo pri nas samo tako dolgo, da izobrazijo domače delavce. Ne gre se torej za nikako stalno naselitev nemškega delavstva, nasprotno, podjetje samo je interesirano na tem, da se čim prej izvežbajo domači slovenski delavci, ker so ti tudi inštruktorji za podjetje predrage moči.

Podjetje se preosnuje v najkrajšem času s pomočjo domačih bank v delniško družbo. Naše banke, nam jamčijo za to, da ostane vodstvo delniške družbe v domačih rokah.

Ako hočemo ustvariti industrijo, se pa ne smemo obdati proti inozemstvu z kitajskim zidom. Navezani smo na inozemstvo, tako glede strojev, kakor glede večšakov, ker nam oboje, kakor znano pri nas primanjkuje.

Želeti bi bilo, da se Slovenci zanimajo za industrializacijo naših pokrajin. Podani so vsi pogoji za razvoj industrije. Trudimo se, da dobimo električni tok iz Fale na progi Maribor-Ptuj-Va-raždin. Čemu pa nam bo napeljava elektrike, ako ne ustanavljamo zajedno industrijskih podjetij in če vidimo v vsaki tovarni že nevarnost za naš narodni obstoj ako se poslužimo podjetja, se tudi začasno inozemskih strokovnjakov, ker domačih še ni na razpolago. Z zabavljanjem se pa industrija ne ustvari, treba je vstrajnega dela. Inozemci nam le tedaj ne bodo iztrgali vodstva pri industriji, ako se vsi Slovenci brez razlike strank združimo pri skupnem gospodarskem delu.

Prva jugoslovanska tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptuj.

* Za vsebino je vredništvo odgovorno le toliko, kakor to določa zakon.

Priporočam se slavnemu občinstvu za obilen obisk. Jamčim za dobro postrežbo v vsaki smeri

JOŽEF GOLOB

mesar, Glavni trg, Maribor.

Najcenejši nakup

Cigaretnega papirja in stročnice vseh vrst ter pralnega in toaletnega mila, papirja, krema in drugega blaga na debelo pri trdki

Erker & Certalic,

Ljubljana, Resljeva cesta 20. Zahtevajte cenik.

Henrik Prinčič

Maribor, Aleksandrova cesta 42. Delikatesna trgovina.

Priporočam vedno sveže klobase in pristno dalmatinsko vino.

Ham?

Narodna kavana!

Svira vsaki dan damski koncert „LIRA“ Priporočata se slavnemu občinstvu za obilen obisk

Spoštovanjem

Carevič in Štibilj

Glavni trg, Vetrinjska ulica 2, Maribor.

Cene so padle! Kje? Samo v veletrgovini

ALOJZ DULAR-JA

popreje Oskar Reiter v Slovenjem Gradu.

Naznanjam slav. občinstvu, da sem izdatno znižal cene pri vsej svoji zalogi kakor pri: manufakturi, špeceriji in železnini. Prodajam koruzno moko po K 6.—, koruzni zdrob po K 6.50. Dobi se tudi sladkor in Rogaška slatina v poljubni množini.

Za obilen obisk se priporoča z odličnim spoštovanjem

Alojzij Dular.

Pridite vsi in prepričajte se!

Somišljeniki, naročajte in razširjajte „Novo Pravdo“! Zahtevajte naš list v vsakem javnem lokalu!

Priporočljive tvrdke
Sv. Lovrenc na Pohorju:

Alojz Jäger
trgovina z mešaním blagom

Feliks Hainschko
usnar

Anton Brezočnik
lesna trgovina

Karol Pisuki
čevljar

Jakob Novak
hotelir in lesni trgovec

Julija Sabadi
pekarna

Jadranska Banka podružnica Maribor.

Sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb; Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu in inozemstvu.

Mariborska eskomptna banka, Maribor

Tegethofova ulica šteč. 11.

Podružnica: Murska Sobota in Velikovec.

Prevzema denarne vloge in izvršuje vsakovrstne bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Naročnikom! Pri naročanju pošiljajte upravnistvu natančen naslov!

Restavracija v „Narodnem domu“ v Mariboru

HINKO KOSIC

se priporoča za obilen obisk.

Prva jugoslov. tovarna za usnje in čevlje na Bregu pri Ptuj
sprejme več

usnarjev in drugih delavcev

dalje nčenk in učencev v novootvorjeni obrat za izdelovanje gamaš in torbic. — Prijave naj se pošlje na tovarno!

Naprave za izkoriščevanje sadja,

za konzerviranje sadja in zelenjadi, ventilatorji, stroji z zaklopnici za izdelovanje marmelade s pralnim aparatom, pripravo za pasiranje in drugo, čebri novi in rabljeni iz mecesovine in smrekovine za prevoz sadja na razpolago.

Tozadevne dopise je vpsolati na upravništvo lista pod šifro „Sadje 1920“.

posebno pripravue za letošnje bogato letino sadja in druge zelenjadi, pripravljene za takojšno odpišljatev iz kraja v Jugoslaviji. Sušilnice vsake vrste, vsakovrstni pralni in pripravljalni stroji

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji tu in v inozemstvu